

Strani studenti u Danskoj

# Dobrodošli - da ostanu!



Piše:  
EMIN  
BRAČKOVIĆ



havn zadnjih godina - da privuče što veći broj stranih studenata u grad - uspio! Mi imamo potrebu za internacionalnim studentima i privrednicima da bi obezbjedili veći privredni rast i obezbjedili više poslova u Danskoj", kaže socijaldemokratski gradonačelnik Københavna Frank Jensen. Na istoj liniji je i Mads Rørvig iz opozicione

Venstre.

"Pretpostavka da možemo biti pametniji je da imamo ulaz i iz inostranstva, i ja mislim da je to jako dobro da veliki broj studenata dolazi u Dansku i završava svoje obrazovanje", kaže on.

Interesantno je i pitanje zašto mladi biraju baš Dansku da u njoj studiraju. Organizacija Youth

Goodwill Ambassador Corps, koja ima 200 internacionalnih studenata iz cijelog svijeta, navodi tri razloga.

Kao prvi, da je Danska društvo blagostanja; drugi je tzv. zelena agenda - vjetrenjače, auta na struju, masa naroda koji voze bicikla po čistim ulicama, a treći sama forma studiranja, koja se bazira na grupnom radu i rješavanju problema.

Ovo su, s jedne strane, dobre pretpostavke da veliki broj mladih dolazi iz inostranstva da studiraju i završavaju svoje studije u Danskoj, a s druge strane, Danska nastoji da ih integriše na svom tržištu rada, kako bi doprinjeli njenom društvenom razvoju.

Mnogi fakulteti i druge više obrazovne institucije imaju tijesnu saradnju sa privredom (preduzećima), koji su zainteresovani za strane studente. To se odnosi kako na praksu tako i na zaposlenje nakon okončavanja studija, kako u Danskoj tako i u zemljama iz kojih studenti dolaze, a gdje su danska preduzeća unaprijed etablirana. Računa se da najmanje jedna trećina stranih studenata koji završe svoje studije dobije posao u jednom danskom preduzeću ili u Danskoj ili u inostranstvu.

## Tragovi istorije

# Grob posljednje bosanske princeze

Sve je zapravo i počelo s njom. Posljednjom bosanskom princezom. Moja najveća inspiracija je srednjovjekovna Bosna i Hercegovina i ono vrijeme kada je Bosna bila kraljevina. Tako je nastala moja prva bajka *Kraljevstvo bijelih ljiljana*, koja zapravo govori o posljednjem bosanskom princu i princezi. Sakupljajući materijal za moju drugu knjigu - *Žene iz priča i legende Bosne i Hercegovine* - posjećivala sam mjesta u kojima su mnoge od tih žena živjele, ali nisam stigla otići do mjesta gdje je sahranjena posljednja bosanska princeza o kojoj sam napisala bajku. A u Makedoniji je...

Princeza Katarina je kćerka bosanske kraljice Katarine Kosača i bosanskog kralja Stjepana Tomaša (imali su još jednog sina Sigismunda, kome je polubrat bio posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević, rođen u Tomaševom braku s Vojačom). Dolaskom Turaka u Bosnu srušeno je bosansko kraljevstvo, a Katarinina djeca zarobljena. Pretpostavlja se da se o Katarini brinuo Isabeg Ishaković i da joj je on podigao turbe. Najljepše je to opisao Ibrahim Kajan u svojoj knjizi *Tragom bosanskih kraljeva*.

"U onoj carskoj koloni što se vraćala iza zapremanja Bosne u carski Istanbul, razbolje se njezna kraljevina u gradu Skoplju, gdje umre, pa joj čuveni Isa-beg Ishaković, po naredbi samoga sultana El Fatih izgradi turbe u današnjem naselju Gazi-baba. Stajalo je na tom mjestu sve do zlokobnog potresa 1963. i više nikada nije obnovljeno.

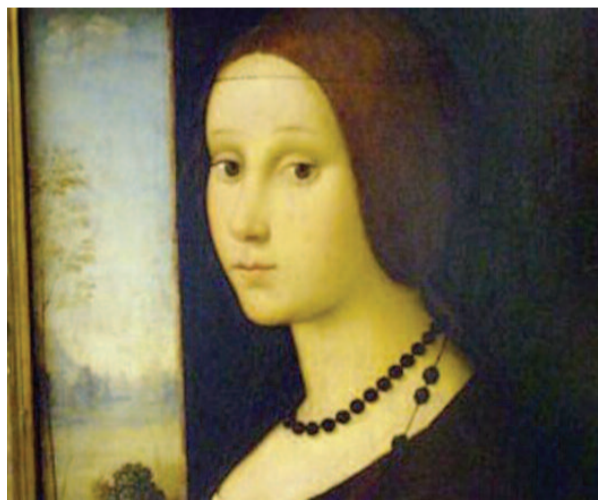
Mada ga nema evo skoro 40 godina, i danas se u Skoplju kaže: To je tamo gdje Kral kizl turbesi, tj. Turbe princezino... Od turbeta se danas naziru samo temelji, ali u svijesti naroda ostala je navika posjećivanja i paljenja svijeća na istom mjestu.

A brat? Princ Sigismund, prihvaćen od daidže, obrazuje se i napreduje do časti bega, historija ga spominje pod imenom Ishak-bega Kraljevića (Kral oglu). Bio je sandžakbeg u oblasti Karasi. U dvorskim je smicalicama jedne prilike i zatvoren, ali je

oslobođen na uticaj daidže Ahmed-paše. Nakon 1490. u pisanim izvorima ne susrećemo se s njegovim imenom, pa je pretpostaviti da je koju godinu nakon toga mlad umro.

Tako je skončala kuća Kosača, velikih vojvoda bosanskih, tako je urušeno bosansko kraljevstvo. Gasilo se poput sunca zalazećeg, sporo, sigurno i pouzdano."

Tražeci neke podatke na internetu naidoh na članak "Grob posljednje bosanske princeze", u kome Sabahudin Hadžialić piše o svojoj posjeti turbetu:



*U situaciji, koju ne možete zamisliti (sic!), zemlje u nastajanju, čiji naziv, barem zvanični još „krasi“ F.Y.R (Bivša Jugoslovenska Republika) Makedonija, rađa se ideja. Ideja samoodržanja države nastale na prostoru bivše Jugoslavije. U glavnom gradu države u nastajanju, Skopjem se "vika", na brdu Urjan Baba, nalaze se ostaci nečega što nekada bješe turbe. Princeze bosanske, onomad. Države u nastajanju. Koja nestaje već hiljadama/ tisućama godina. I nikako da nestane. Dok mnoge pokušavate nastati.*

*Razgovarate sa taksistom koji uopšte ne zna gdje se nalazi grob bosanske princeze Katarine Tomašević Kotromanić. Raspituje se. Kontaktira radio vezom centralu. Oni ga prosljeđuju kolegama na terenu. Konačno, jedan od njih veli da se to nalazi u Bošnjačkoj mahali naselja Gazi Baba. Ubrzo smo na brdu iznad Skopja. Uske ulice, zbijeni sokaci. Oprezni vozači. Taksista zastaje. Upućuje upit. Odgovor smiješan bješe „Nema se šta tu vidjeti...“, domaćin jedan veli. Okrećem se i gledam u kolegicu Samiru. Sliježe ramenima. Govorim taksisti: „Zar nije trebao samo pomoći nam i uputiti nas na lokaciju koju tražimo?“ No, Balkan je ovo. Svi sve znaju o svemu, ali ništa ni o čemu. Nastavljamo dalje. I, konačno, dolazimo iznad prostora koji bi mogao biti posljednji spokoj moje princeze.*

*Oblačno nebo. Smeće pored počivališta princeze. Nekada bješe turbe. Legenda kaže da je sve razrušeno u zemljotresu 1963. Od tada ništa nije obnovljeno. Nešto kao da je ipak početo. I zaustavljeno. Dvije svijeće gore. Možda je neko desetak minuta prije nas bio tu. Nas dvoje, i dvije svijeće. Mi ih nismo zapalili, ali kao da jesmo. Fotografisem i odmah iza toga snimam video kamerom prostor oko groba moje princeze. Mezar je neobilježen. Satrven. Prijav. Zapušten.*

*Baš kao i zemlja iz koje dolazim. Nikada nestala, ali ni nastala. O tempora, o mores! Vele da još od kraja osamdesetih godina prošloga vijeka/ stoljeća žele uraditi nešto. Samo je potrebno 10.000 KM (5.000 eura/ evra). Ništa uradili nisu. Očekujem sada da vlast „zelena“, „crvena“, „žuta“ i „plava“, iz moje države u nastajanju, iskoristi priliku i opere i ovdje par miliona krvavih maraka ili eura/ evra.*

*Dan poslije našeg boravka u Skopju, 23.10.2011. tu bješe predsjedavajući Predsjedništva BiH, ime da mu ne pominjem. Ni on nije vrijedan pomena, jer nije pominjao nju. Moju princezu. Dva dana poslije našeg boravka u Skopju, 23.10.2011. tu bješe čelnik najveće bošnjačke strane iz BiH, ime da mu ne pominjem. Ni on nije vrijedan pomena, jer nije pominjao nju. Moju princezu.*

*Ja je pominjem. I ovako.*

*Ne zbog princeze same. Već zbog nas, jadnih, ovdašnjih, njenih sljedbenika.*

*Kažu da je u mezarju sada. Grobu svome.*

*(Ne)mirna mora da je. Ne zbog sebe. Već zbog nas i zemlje u nastajanju, dok leži u zemlji u nastajanju.*

*Sram me bilo. Ali i vas, koji toliko dugo gledate njeno umiranje tamo negdje daleko. Gdje vječno sunce sja.*

*Ali ne naše.*

*Čije?*

*\*\*\**

Nakon ovog uspostavim kontakt sa književnikom Sabahudinom u nadi da pokrenemo saradnju za prikupljanje materijalne pomoći za izgradnju spomenika. I tako, u tim dogovorima stiže mi vijest od Sabahudina da će do marta ove godine biti obnovljeno princezino turbe

Federalni ministar kulture i sporta Salmir Kaplan je dogovorio sa ministricom kulture Republike Makedonije Elizabetom Kančeskom da se obnovi turbe.

Zahvaljujući inicijativi za obnovu književnika Sabahudina Hadžialića ovaj projekat je ugledao svjetlost dana, a time će se odati počast jednoj od posljednjih izdanaka bosanske kraljevske loze.

Do sada me putevi nisu vodili u Makedoniju, ali poslije ovog događaja sigurno da hoće.

Aida ZAČIRAGIĆ